

מאמר ד"ה

חצות לילה

מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי

מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר יום א' פרשת תצוה תר"ט

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

ג' אייר תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר חצות לילה

מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי מפאריטש

צוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יום ראשון תצוה, שנת הנזכר לעיל [תר"ט]

חצות¹ לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. לכאורה יש להבין מה שאמר להודות לך, דמשמעותו שההודאה הוא למהותו ועצמותו, הלא כל הברכות וההילולים אינו אלא לשמו דוקא, כמבואר בספרי הקבלה. אבל לו בעצמו, דומיה תהילה. עוד להבין הטעם, שבחצות לילה דוקא, הוא זמן ההודאה הנזכר לעיל. גם להבין מה שאמר משפטי צדקך, שסמך משפט לצדקה. ובאמת, הם שני הפכים. כי משפט הוא בחינת גבורות, וצדקה הוא בחינת חסדים כו', וכידוע.

אך התירוץ לכל זה בדרך קצרה, הוא להיות שמצינו כמה פעמים, שבחצות לילה היה חיבור שני הפכים דחסד וגבורה כאחד, כמו בעת יציאת מצרים שהיה בחצי הלילה, נגוף ורפוא, נגוף למצרים ורפוא לישראל. וכן באברהם כתיב, ויחלק עליהם לילה ויכם וירדפם כו'. נמצא, הכאה ורדיפה לארבע מלכים שהיה בבחינת הרע, והצלה לנפש לוט [שבו היה גנוז הטוב, שהם נשמות גבוהות דמלכות בית דוד ונשמות משיח כידוע. ולכן מסר נפשו אברהם אבינו עליו השלום על זה, להציל אותו כו']. נמצא, שנמשך אז ברגע דחצות לילה, בחינת חסדים ובחינת גבורות כאחד. ועל כרחך לומר, שמאיר אז בחינת גבוה משניהם יחד, שהוא בחינת עצמיות אור אין סוף, דלאו מכל אינון מדות כלל. לכן, בכחו, לפעול שני הפכים כאחד, וממילא בא להרגשת כח העצמיות, מצד גילוי פעולתו זאת, לעשות שני הפכים כאחד. רק, הרגשה זאת, לא תוכל להיות, רק בדרך הודאה מרחוק, ולא בדרך השגה והתפעלות בשכל ומדות. ולכן אמר, שבחצות לילה אקום להודות לך דייקא, על משפטי צדקך, שהוא בחינת החיבור דחסדים וגבורות, [כמאמר ועתה ה' אלקינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק.

ויברכו שם כבודך. שבחינת ההילול והברכה, הוא לבחינת שם בלבד. אבל ההודאה, הוא לך, לעצמותך כו', ודי למבין].

ולהבין ביאור הדברים, גם להבין למה בחצות לילה דוקא נמשך פעולה זאת, דחיבור שני הפכים דחסדים וגבורות יחד. יש להקדים ענין ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. ולכאורה, למה לא אמר יום ראשון, שהוא מספר מצטרף לשני, כידוע למדקדקים. ופירוש במדרש הטעם, והובא ברש"י זכרוננו לברכה, מחמת שהיה הקדוש ברוך הוא יחיד בעולמו כו'. נמצא, שהכוונה הוא, שהיה אז יום, שהאיר בו בחינת אחד האמת כו'. וכן לעתיד כתיב, והיה יום אחד הוא יְוֹדֵעַ להוי"ה כו', שיהיה יום שיאיר בו בחינת אחד האמת. רק החילוק הוא, שביום הראשון דששת ימי בראשית, האיר בחינת אחד, בלתי בחינת ריבוי והתחלקות בפרט עדיין, כי לא היה עדיין בחינת ריבוי הנבראים בגילוי בפועל ממש, רק בהעלם והתכללות כידוע. [רק שני בחינות דחסדים וגבורות היה בהתחלקות, ובהם האיר בחינת אחד, שזהו ענין ויהי ערב ויהי בוקר, כמו שיתבאר].

אבל לעתיד, יהיה בחינת אחד, בכל פרטי הנבראים, דומם צומח חי מדבר, בכל פרט בגילוי, כמו שכתוב וגר זאב עם כבש כו' לא ירעו כו' כי מלאה הארץ דיעה את ה' כו', ודי למבין. וזהו ההפרש בין אני ראשון, שהוא בחינת גילוי אחד האמת בבחינת חכמה, ראשית הגילוי, ובין אני אחרון, שהוא בחינת גילוי אחד האמת בבחינת המלכות, הנקראת אחרית, וממילא נמשך הגילוי בכל פרטי הנבראים, להיות שזהו כח המלכות, לגלות כל מיני שפע בדרך פרט דייקא, כידוע. ולכן נאמר, ותשחק ליום אחרון. שעיקר השחוק, הוא הגילוי בכל פרטי הנבראים, להיות שזה היה עיקר הכוונה כו', ודי למבין. אך בחינת יום אחד הנזכר לעיל, שהוא בחינת הגילוי דאחד האמת, לא נתגלה למטה בעולמות, עד שנתגלה מתחילה בחינת ערב ובחינת בוקר, שהוא בחינת חסדים וגבורות. וכמו שאמרו רז"ל, כברייתו של עולם, ברישא חשוכא, והדר נהורא. ואז נעשו העולמות אתר שלים, כלולים מחסדים וגבורות, ואז נתגלה בחינת אחד האמת, כי קודשא בריך הוא לא שריא, רק באתר שלים כו', ודי למבין.

ולהבין ענין ערב ובוקר, שהוא מדת יום ומדת לילה, כמאמר רז"ל כו', הנה בחינת מדת לילה, הוא בחינת מלכותך מלכות כל עולמים. ונקראת מדת לילה, להיותה באה בבחינת הסתר והעלם בעולמות, עד שאינו נגלה אור האלקי הנמשך בהם. ולכן, מציאות העולם, הוא בהתגלות, נראה ליש. וכמאמר, החושך יכסה ארץ. שבחינת החושך, הוא בחינת הגבורות, המעלימים ומסתירים אור מדת המלכות הנקראת ארץ כו', ודי למבין.

[והטעם, הנה ידוע דבנין המלכות הוא מהגבורות, ויש שני בחינות גבורות. הראשון, חמשה גבורות לצורך עצמה, והיינו שהם מעלימים עצמיות האור דעשר ספירות, ועל ידי זה נמצא מציאות בנין המלכות, למעלה באצילות. כי במקום גילוי האור דעצמיות עשר ספירות, בחינת המלכות בטל במציאות, כזיו הכלול במאור. וזהו בחינת המלכות הכלולה בכל ספירה וספירה. לכן, מוכרח להיות צמצום העשר ספירות דאצילות, בכדי להיות בנין המלכות בבחינת אצילות. ובחינת זאת נקראת מלכותך כו'. אך בחינת זאת גם כן, הוא מובדל מגדר בריאה מאין ליש, כמאמר כי נשגב שמו לבדו. לכן מוכרח להיות צמצום שני, על ידי פרסא, שבין אצילות לבריאה, שעל ידי זה נעשה ירידת המלכות, להיות כתר לבריאה יצירה עשיה. ואחר כך, בחינת התחלקות בחינת זאת בעשרה מאמרות, שהם צירופי אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, וכל פרטי הנבראים בפרט, וזהו בחינת חמשה גבורות השניים, לצורך בנינה, ודי למבין]

אך בחינת מדת יום, הוא עשר ספירות דאצילות. ונקרא בחינת יום, על שם שמאירים בגילוי אור. והטעם לזה, כי בנין הזכר, מהחסדים. וכמו שכתוב, כי זכר חסדו כו', וכמו שכתוב, כי אמרתי עולם חסד יבנה, שבנין עולם הנאצל, הוא מבחינת חסד שבמאציל, כידוע, דחסד דעתיק, מתלבש בגולגלתא, שהוא בחינת הרצון להטיב, שנמשך מטבע הטוב, ומזה נעשה מקור, לירידת אור אין סוף, להתלבש בנאצלים.

[וכידוע, דגם בחינת אצילות, הוא ירידה והשפלה, לגבי עצמיות המאציל. וזהו, במקום גדולתו, אתה מוצא ענותנותו, שהוא הירידה שלו, להתלבש בחכמה עילאה דאצילות כו'. וגם הגילוי דקו וחוט, מאיר באצילות בגילוי אור. ולכן, גם ההשפעה מהם, הוא בקירוב ובגילוי אור. לכן, לא יוכל להיות מהם בחינת יש מאין. רק, מבחינת המלכות, שמאירה בדילוג הערך, יוכל להיות יש מאין כו', ודי למבין].

וכמו שכתוב, ויקרא אלקים לאור יום, [והיינו שהמשיך בחינת הקו וחוט, בעולם האצילות. כי יו"ם בגימטריא אָל הוי"ה, וכמו שכתוב, אָל ה' ויאר לנו כו', ודי למבין]. וזהו ויהי ערב, שהאיר בעולמות הנבראים מאין ליש, מדת לילה, שהוא בחינת המלכות כו'. ועל ידי זה, נתהוו הנבראים מאין ליש. ואחר כך, ויהי בוקר, היינו שנמשך למטה בעולמות הנבראים, מדת יום, שהוא בחינת אור האצילות כנזכר לעיל. וכמו שאמר, ברישא חשוכא, והדר נהורא. שמתחילה, האיר מדת לילה. ואחר כך, מדת יום. וכן אמרו רז"ל, בתחילה, עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין. ראה שאין העולם מתקיים. [כי עיקר קיום העולם, הוא בחינת ביטול שלו. וכידוע בשם הרב המגיד נשמתו עדן, בענין יראת ה' לחיים, שלכן מלאכים עליונים חיים וקיימים יותר, מצד שיש בהם בחינת ביטול יותר כו']. שיתף עמו מדת הרחמים כו'.

[והגם שבחינת אצילות, קדם בהשתלשלות, לבריאה יצירה עשיה, כמו שיתבאר. ולמה אמר ברישא חשוכא כו'. אך הכוונה הוא, שלמטה, בעולמות הנבראים מאין ליש, קדם בתחילה השפעת המלכות, לצורך התהוות הנבראים, שהוא ענין השפעה מבחינת גבורות הנקרא חושך כנזכר לעיל. ואחר כך, נמשכו החסדים דאצילות, להמתיק הגבורות דמלכות. וכמו שכתוב, ההופכי הצור, ואין צור כאלקינו, שהוא בחינת שמאלא, גבורות. אגם מים, שהם בחינת החסדים דאצילות. ומזה נמשך הביטול בעולמות כו'.]

והנה למעלה מעלה, מעצמיות אור אין סוף, לנאצלים, נאמר גם כן, ברישא חשוכא והדר נהורא. שמתחילה היה בחינת הצמצום ומקום פנוי כו', שהוא ענין העדר הגילוי בלבד, לגבי המקבלים. ואחר כך, האיר בחינת הקו וחוט כו'. [ושרש הצמצום, הוא מבחינת הגבורות שבעצמיות אור אין סוף, ומזה נמשך שרש הויות הכלים באצילות. ושרש הקו וחוט, הוא מבחינת החסד שבעצמיות אור אין סוף, שהוא מה שעלה ברצון הפשוט להטיב, שזה גרם בקיעת הקו וחוט בעולמות, שמזה נמשך באצילות בחינת האורות כנזכר לעיל. נמצא, שכאשר יתפרש ברישא חשוכא והדר נהורא, מאצילות לבריאה, הכוונה, קדימה בזמן. אבל במעלה, קדם האור. כי אצילות, למעלה מבריאה יצירה עשיה. אך בפירוש השני, דמעצמיות אור אין סוף לנאצלים, יתפרש ברישא חשוכא, קדימה בזמן ובמעלה. כי הרשימו שנשאר אחר הצמצום, הוא למעלה מבחינת הקו, והקו וחוט נמשך מן הרשימו דקו הנמשך מן הנקודה כו'. אך באמת, ידוע בכתבי האריז"ל, דהקו נמשך מבחינת אור אין סוף שלפני הצמצום, והיינו מצד פנימיותו, כמבואר בשער היחוד. ולפי זה, יתפרש גם שם, ברישא חשוכא, קדמה בזמן בלבד. אבל בלמעלה, קדם בחינת הקו בשרשו, בעצמיות האור שלפני הצמצום כו', ודי למבין].

והנה עם כל הנזכר לעיל, יובן הפסוקים, גולל אור מפני חושך וחושך כו', מעביר יום כו' ומבדיל בין יום כו'. דלכאורה, כל זה הוא כפל לשון, אך הנה מה שאמר גולל אור מפני חושך, הכוונה, העלמת האור דאין סוף. [כי גם מה שקורין אין סוף, הוא רק לבחינת האור, שהוא בחינת מלכות דאין סוף, ולא לבחינת מהותו ועצמותו, שלא יתכן בו לומר גם בחינת אין סוף, מאחר שאינו בגדר התפשטות כלל]. ובחינה זאת, נמשך מבחינת הגבורות שבאין סוף כו', כנזכר לעיל. ואחר כך, וחושך מפני אור, הוא בחינת בקיעת הקו וחוט, מבחינת הרשימו שנשאר אחר הצמצום, שזהו מבחינת החסד שבאור אין סוף, והוא מה שעלה ברצון הפשוט להיטיב כנזכר לעיל, והיה מבחינת אור הקו וחוט, נמשך כללות עולמות הנאצלים. [וגם בחינה הנקרא מאציל, ובכלל, שלשה מיני אדם, אדם קדמון, ועתיק ואריך, ועשר ספירות דאצילות כו'.]

ואחר כך, כאשר צריך להיות התהוות הנבראים מאין ליש, אז מעביר יום, שהוא בחינת העלם וצמצום אור האצילות, בכדי להיות בנין המלכות, בבחינת אצילות. ואחר כך, בנין המלכות בבריאה יצירה עשיה, כנזכר לעיל, שכל זה נכלל בתיבת ומביא לילה כו'. והנה מבואר למעלה, שאחר כך, בוקע אור האצילות בבריאה יצירה עשיה, שזהו שיתף עמו מדת הרחמים, ומזה נמשך בחינת ביטול, בעולמות הנבראים מאין ליש. ולכן אמר, ומבדיל בין יום ובין לילה, היינו אחר המשכת שני הבחינות דיום ולילה בנבראים, יש הבדלה, על פי מאמר קו המדה, כמה יאיר בו בחינת יום, וכמה יהיה בו מבחינת לילה, וזהו חילוקי מדריגות שבנבראים. כמו בעולם הבריאה, יאיר בו מבחינת מדת היום יותר, ולכן הוא בבחינת ביטול יותר. ואחר כך, ביצירה ועשיה, נתמעט אור הביטול. והנה, בעבודת ה', יש גם כן בחינת מדת לילה ומדת יום, בשני אופנים הנזכר לעיל, דמעצמות אור אין סוף לנאצלים, ומאצילות לבריאה כו', ודי למבין.

[ביי"ת] כי הנה יש שני מיני אהבות. הראשון, בחינת אהבה דנפשי אויתך כו', שבאה מבחינת ההתבוננות במדת לילה, והוא איך דמלכותך מלכות כל עולמים, ואתה מחיה את כולם, שהם צירופי אותיות מאל"ף ועד תי"ו, הנמשכים מחמשה מוצאות הפה, המחיה את כל הנבראים, וגם לנפשו, ולכן אוהב ודבוק לאור האלקי, יותר מהכל, כמו שהאדם אוהב נפשו וחייו, יותר מהכל. [כמו שכתוב, עור בעד עור, וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו כו'] וזהו נפשי, מפני שאתה ה' נפשי וחי האמיתיים, לכן אויתך, כמבואר בלקוטי אמרים בשם הזוהר הקדוש. אך, על אהבה זאת נאמר, נפשי אויתך בלילה, שהוא צמצום והסתר. כי על כל פנים, מלובשת האהבה בלבוש לחפוף בחיי האלקי, ונמשכה גם כן מההתבוננות במדת לילה כנזכר לעיל.

אך יש בחינת אהבה יותר גבוהה, שהיא המבואר ברעיא מהימנא, כברא דאשתדל כו', ורחים ליה יתיר מגרמיה ונפשיה, ומסר נפשיה כו', והיינו כאשר תתפשט האהבה מלבושיה כו', אז יוכל למסור נפשו בשביל אהבת הוי"ה. ובחינת זאת, נמשך מבחינת מדת יום שבאצילות, ולכן גם האהבה נקראת מדת יום כו'. אך ברישא חשוכא והדר נהורא, שמתחילה צריך להיות האהבה דנפשי אויתך, ואחר כך יוכל לבוא לאהבה השניה, דבחינת יתיר מגרמיה ונפשיה כו'. וזהו אופן הראשון דמדת יום ומדת לילה בנפש האלקית, הנמשך מבחינת מדת לילה ומדת יום העליונים, שהוא בחינת עשר ספירות דאצילות, ומלכות דאצילות בבריאה יצירה עשיה כו'.

ואופן השני במדת לילה ויום בנפש האלקית, הוא בחינת ענוה ושפלות ובחינת השמחה בהוי"ה. שבחינת הענוה ושפלות, נקרא בחינת חושך. והטעם לזה, כי אין הכוונה, בחינת שפלות וביטול, מצד רוממות גדולת הוי"ה, שזה הביטול הוא מצד התכללות באור העליון ממנו, וכמו שאמר, למה הצדיקים דומין לפני השכינה, כנר

בפני האבוקה. וכמו שני מיני ביטול, בחיצוניות ובפנימיות, שנקרא יראה חיצונית ויראה פנימיות, כמו היראה ממלך גדול או מאדם צדיק, כמבואר בהערה לתיקון חצות, שכל זה הוא בדרך אור, והיינו שמאיר עליו אור העליון ממנו, ומצד זה, נכלל ובטל בו. מה שאין כן הענוה ושפלות, הוא שהוא שפל רוח בעצם, ונבזה בעיניו נמאס ושפל, אפילו בפני קטן ממנו, כמו והאיש משה עניו מכל האדם כו'. הנה שפלות זאת, הוא בחינת חושך, ועל זה נאמר, מדורא דקודשא בריך הוא, באינון מאנין תבירין, והיינו להיותו מרכבה לחושך עליון הנקרא צמצום, שאין הכוונה, רק התעלמות האור והעדר הגילוי לגבי המקבלים, אבל כח מהות עצמות המאור, דוקא הוא מלוכש בבחינת צמצום והעדר הגילוי, כי הפועל העדר הגילוי, הוא מצד המאור, המושל על גילוי אורו, להעלימו, וזה ישת חשך סתרו כו'. והוא ענין הכוונה ועונג הנעלם שבעצמיות, להתענג מנשמות שבגופים דייקא, כאשר יקיימו תורה ומצות בפועל ממש.

[והגם שלמעלה לא שייך עונג ושלימות, כי הוא שלימותא דכולא, מכל מקום, נתן עצמותו להתענג מזה. והנה, כוונה זאת, נתלבשה בבחינת האור, ופעל צמצום האור כו'. ולכן, כאשר האדם עושה בחינת חושך והעדר האור בנפשו, שהוא ענין השפלות, על ידי זה נעשה כלי לחושך העליון, אשר בו הוא עצמיות המאור, וזהו מדורא דקודשא בריך הוא ממש, באינון מאנין תבירין כו', ודי למבין].

ובחינת השמחה בה', ונקרא אור. וברישא חשוכא, והדר נהורא. כי כאשר יגיע לתכלית השפלות, אז יגיע לתכלית השמחה, מצד שנבזה בעיניו, ואינו צריך לכלום. אם כן, אין חסר לו מאומה, וממילא הוא בתכלית השמחה כו', ודי למבין.

והנה אחר שנגלה בעולמות שני בחינות דערב ובוקר הנזכר לעיל, אז נתגלה אחר כך בחינת יום אחד, שהוא בחינת הגילוי דאחד האמת כנזכר לעיל, ומטעם הנזכר לעיל, דקודשא בריך הוא לא שריא, אלא באתר שלים, שהוא בחינת התכללות חסד וגבורה, שנקרא אתר שלים. [וביאור בחינת יום אחד, יתפרש, לפי עניות דעתי, לפי פירוש הראשון. שבחינת ערב ובוקר, הוא בחינת אצילות ובריאה יצירה עשיה, שנקרא מדת יום ומדת לילה כנזכר לעיל. לפי זה, יום אחד, הוא בחינת גילוי דאדם קדמון, שנקרא מחשבה הקדומה, להיותו כולל אצילות ובריאה יצירה עשיה, כמו שמבואר במקום אחר, שזהו בחינת מחשבה שצופה ומביט לכל העולמות בסקירה אחת כו'. ולפי פירוש השני דערב ובוקר, קאי על בחינת הצמצום והקו, ושרש הצמצום הוא מבחינת הגבורות שבעצמיות אור אין סוף, שבכחם שיער בעצמו בכח מה שעתיד להיות בפועל, ובאופן זה צמצם את עצמו אחר כך, בשביל שיתגלה גילוי כזה כפי ששיער כו'. ובחינת בקיעת הקו מן הצמצום, הוא מבחינת החסד שבעצמיות, שהוא שעלה

ברצונו להטיב כו'. וידוע, שקודם שעלה ברצונו להיטיב, נשתעשע בעצמו, ומבחינת אור השעשועים, נגלה הרצון להטיב, [וכמו שמבואר במקום אחר, המשל לזה, מההוא דהוה קא בדח טובא, ואי הוי שאול מגו כל חללי דעלמא כו']].

נמצא, שאור השעשועים, כולל בעצמו, שתי הבחינות דחסד וגבורה. ולכן נקרא שעשועים, שני פעמים ש"ע, הפנה בבחינת רצוא, והפנה בבחינת שוב כו'. ולפי פירוש זה, נתפרש יום אחד, על גילוי אור השעשועים, שנתגלה בעולמות, אחרי ההמשכה דערב ובוקר, שהוא בחינת הצמצום, והקו שנמשך בעולמות כו', ודי למבין].

והנה כל זה הוא יום ראשון, שהאיר בתחילת ההשתלשלות, [שהוא בחינת אני ראשון הנזכר לעיל כו']. אבל לעתיד, יאיר גילוי יום אחד הנזכר לעיל, במלכות, סופא דכל דרגין. ועל ידי זה, יאיר הגילוי דאחד, בכל פרטי הנבראים, [שהתחלקותם בפרט, הוא מצד שם אלקים שבמלכות, וזהו אני אחרון כנזכר לעיל]. וזהו יום אחד הוא יודע לה', [ולכן כתיב, לעת ערב יהיה אור, שהגילוי יהיה דייקא במלכות הנקראת ערב כו', ודי למבין].

והנה כל הנזכר לעיל, הוא הקדמה, להבין ענין חצות לילה. דהנה אף על פי שבחינת לילה הוא בחינת המלכות, ונקראת ערב, מצד שבנינה מהגבורות כנזכר לעיל, מכל מקום, בבחינת המלכות עצמה, יש שני הבחינות דחסד וגבורה, וזהו ענין שני חצאי הלילה, שחצי הראשון הוא בחינת גבורות, וחצי השני הוא בחינת חסדים. והמחבר לשני חצאים הנזכר לעיל, הוא הרגע דחצות לילה. ולזה, מוכרח לומר, שברגע הנזכר לעיל, מאיר מבחינת יום אחד הנזכר לעיל, שלמעלה מכל ההפכים. לכן, בכחו לחבר שני הפכים הנזכר לעיל. וכידוע, דנעוץ תחלתן בסופן דייקא, שהוא מדת המלכות. אך מי הוא הממשיך יום אחד הנזכר לעיל במלכות, הוא בחינת הדעת, שנקרא בריח התיכון. והדעת מאיר במלכות, ברגע דחצות לילה הנזכר לעיל. לכן, מתחברים שני הפכים, על ידי הארת יום אחד הנזכר לעיל, שמאיר על ידי הדעת, כנזכר לעיל.

ויובן זה בהקדים ענין והבריח התיכון מבריח בתוך הקרשים מן הקצה לקצה, כי ענין בריח התיכון הוא בחינת הדעת כנזכר לעיל, ומה שהוא מבריח מן הקצה לקצה, יתפרש בשני אופנים, חסד וגבורה. הראשון, שהוא מייחד ומחבר חסד וגבורה, שהם שני קצוות, רחוקים זה מזה, מצד שהם שני הפכים. ועל ידי הדעת, הם מתחברים, כי הדעת כולל חסדים וגבורות, היינו שיש בו שני הכרעות, להכריע לחסד ולדין, רק שני ההכרעות סותרים זה לזה. רק, כשמתחלק לחסד וגבורה, אז ההתחלקות תכלית היחוד והחיבור, כי על האופן שצריך להכריע לחסד, מסכמת על זה גם מדת הדין, וכן להיפוך, חס ושלום כו'.

אך פירוש השני הוא, שהוא מבריח מן הקצה העליון לקצה התחתון, היינו שקצה העליון הוא בחינת הכתר, שלמעלה מכל ההפכים, ושם הוא למעלה מהתחלקות חסד וגבורה, [והיינו בחינת אדם קדמון, שהוא בחינת כתר הכללי, או בחינת עצמיות השעשועים, הנקרא עתיקא דעתיקין, שכולל בתוכו רעוא דכל רעוין, והיינו מה שהוא מוכן לכל מיני רצון, כנזכר לעיל במשל, דהוי קא בדח טובא. ובחינת זאת נקרא כתר שבעצמיות כו', ודי למבין]. והוא ממשיך הארה זאת, מן הקצה העליון הנזכר לעיל, לבחינת קצה התחתון שבמלכות, סופא דכל דרגין כו'.

ושני הפירושים עולים בקנה אחד, כי להיות שממשיך אור הכתר, אשר שם כל ההפכים הם בתכלית היחוד, קודם ההתחלקות, והוא ממשיך אור הנזכר לעיל במלכות, אשר שם בחינת החסדים וגבורות מחולקים ומפרודים זה מזה, לזאת הוא מייחדם, גם אחר התחלקות כנזכר לעיל. [וכנזכר לעיל, שזהו ההפרש בין יום אחד דששת ימי בראשית, ובין יום אחד דלעתיד לבא, להיות שאז יתגלה אור הכתר במלכות, בתכלית השלימות, לזאת יאיר בחינת אחד האמת, בכל פרט ופרט כו', ודי למבין].

והנה זהו הנאמר במדרש רבה, שהבריח התיכון נעשה מהאשל שנטע אברהם אבינו עליו השלום, כי האש"ל הוא, א', הוא בחינת כתר שבכתר. והש', הוא בחינת המדות שבכתר. והלמ"ד, הוא מה שנמשך למקבלים הימנו, שהוא בחינת אבא ואימא עילאין. ונמצא, שהאש"ל, הוא גילוי אור אין סוף, בחכמה ובינה, שלמעלה מהיות מקור להשתלשלות הנבראים מאין ליש. אך בריח התיכון, הוא בחינת המשכת אור אין סוף בבחינת הדעת ותפארת, שמחמתם נמשך גילוי אור אין סוף במלכות, שהוא בחינת מקור הנבראים מאין ליש, וממילא נמשך הגילוי דבחינת אחד, למטה כמו למעלה, וכנזכר לעיל, שזהו בחינת משה ובחינת יעקב. יעקב פועל ההעלאה, ומשה פועל בחינת המשכה מלמעלה למטה, כמבואר במאמר² שלפני זה באריכות כו'.

ובכל הנזכר לעיל, יובן ענין חצות לילה, שהוא בחינת המשכת כח הדעת, במלכות הנקרא בשם לילה. ולכן, הוא הרגע שמחבר שני חצאי הלילה, שהם בחינת חסד וגבורה כנזכר לעיל, ודי למבין. ולכן, ענין חצות לילה, הוא הכנה לשפע היום, וכמבואר ברמ"ז על פסוק אלקי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך. ומפרש, אימתי ה' אלקי ישועתי ביום, כאשר מתחילה צעקתי בלילה נגדך כו', [וכנזכר לעיל, דאחרי שנתגלה בחינת בוקר, אז, מצד השלימות דחסד וגבורה, מאיר בחינת אחד האמת, והוא בחינת הישועה אשר ביום, כי ישועה מלשון וישע, שהוא בחינת הפנת עצמותו. אך, ההכנה לזה, הוא הצעקה אשר בחצות הלילה, שבא מצד הארת הדעת המאיר אז.

---

² מאמר ד"ה והבריח התיכון הנדפס בפלח הרמון שמות ע' רפט.

ושרש הדעת, הוא גם כן בבחינת יום אחד הנזכר לעיל, כנזכר לעיל. לכן, הוא ההכנה לגילוי בחינת אחד האמת, הנזכר לעיל כו', ודי למבין].

וזהו ענין חצות לילה אקום להודות לך. שענין להודות, הוא ענין לימוד התורה שבחצות לילה. וענין התורה, שרשה גם כן בבחינת הדעת, המחלק חסד גבורה. ולכן פירוש בתנא דבי אליהו על פסוק קול מחצצים, שזהו קול תורה שנקרא מחצצים, להיותו מחלק חסד וגבורה, ואומר על טהור טהור, ועל טמא טמא, וכנזכר לעיל, דעיקר החיבור והיחוד, בא מבחינת ההתחלקות שעל ידי הדעת, כי בזה, כל אחד על מקומו יבא ונעשה שלום, וזהו גם כן ענין התורה כו'.

אך שרש הדעת דתורה, הוא בחינת יום אחד הנזכר לעיל, כנזכר לעיל, שבחינת יום אחד שבעצמיות, הוא בחינת שעשועי המלך בעצמו, ושם שרש התורה, כמו שכתוב, ואהיה שעשועים כו'. ונמצא, שהדעת, הוא שרש חיצוניות התורה הנקרא גלייא. ושרש הדעת, שהוא בחינת שעשועים הנזכר לעיל, הוא בחינת סתים דאורייתא. ולכן, על ידי עסק התורה בנגלה, שלומדים בעולם הזה, קודשא בריך הוא אתי לאשתעשע בגן עדן עם צדיקיא, שהוא ענין לימוד סודות התורה כו', ודי למבין]. ולכן, על ידי חצות לילה, אקום בשביל עסק התורה. על ידי זה, אבוא להודות לך, בעצמותך, בדרך הודאה על כל פנים כו', ודי למבין.

וזהו גם כן ענין מאמר רז"ל, שבכל חצות לילה, רוח צפונית מנשבת. כי צפון הוא בחינת עלמא דאתכסייא, שהוא בחינת מה רב טובך אשר צפנת, והוא בחינת חכמה ובינה, אשר שם מאיר אור הכתר, שהוא ענין אור הראשון שגנזו בתורה, שהוא בחינת חכמה ובינה כידוע כו', ודי למבין. ורוח צפונית, הוא בחינת הדעת, הנמשך מבחינת עלמא דאתכסייא, [כידוע, דשרש הדעת, הוא מבחינת אור הכתר, המאיר בחכמה ובינה, כנזכר לעיל, בענין בריח התיכון, שנעשה מהאשל כו']. והוא המנשב בכינור, לעוררו, שיהיה מנגן מאליו, כי כינור הוא כ"י נ"ר, על דרך כי אתה נרי ה'. [לפי עניות דעתי, הוא בחינת שם הוי"ה שבמלכות כו'], שהוא המתעורר רוח צפונית, ומעורר למקור נשמות ישראל, שיהיו קמים בחצות לילה כו'.

וזהו גם כן ענין על משפטי צדקך. כי בחצות לילה, נעשה משפט לזה, וצדקה לזה. והוא ענין ויחלק עליהם לילה, שנאמר באברהם, שרדף אחר ארבע מלכים, שהם ארבע קליפות, דתוהו ובוהו וחושך ותהום, שהם ארבע בחינות דאבא ואימא וזעיר ונוקביה דקליפה, שמקבלים יניקה מארבע אותיות דשם הוי"ה, כמו שהוא במילוי היהי"ן, בגימטריא ב"ן, והם שרש לארבע מלכיות, מצרים בכל יון ואדום, ששעבדו אחר כך בישראל. והוא הפריד אותם משרשם, שלא יקבלו יניקה מקדושת שם הוי"ה, וזהו ענין

ויכם וירדפם. ועל ידי זה, ממילא נכנעו ארבע קליפות. ואז יכולים גם אנחנו להכניע אותם עכשיו, וזהו אבות סימן לבנים כו'. וזהו משפט לזה, שהוא על ידי בחינת הגבורות. וצדקה לזה, להציל נפש לוט, שבו היו מובלעים ניצוצי הקדושה, שזהו על ידי החסדים. ושני הבחינות, הגם שהם הפכים, האירו אז ברגע דחצות לילה, מטעם הנזכר לעיל, שאז מאיר בחינת הדעת, המחבר שני הפכים כו'. וכך אחר כך, בעת יציאת מצרים, היה נגוף ורפוא, מטעם הנזכר לעיל. וזהו דודי צח ואדום. אדום לאומות העולם, בבחינת דין, וצח לישראל, בבחינת החסד כו', ודי למבין. סליק.